

Nepodpisani se dopi... Pripravljena se... svaki redak... dakle stoji 80 nč... više 8 nč; ili u slučaju opštovanja... na pogodbe sa upravom... Novor se... šilja poštarskom naplatom (asogno postale) na administraciju... "Naše Slovo". Ime, prezime i naj... bližu poštu valja točno osnađiti.

Koma list nedodje na vrijeme, oeka ta javi odgovornostva u otvo... senam pismu, za koje se ne plaća... postarino, ako se izvana napiše: "Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu male stvari, a sloga sve pokrvari". Nar. Pos.

Iskazi svakog četvrtka za slobod... arku.

Doplat se nevradaju ako se i... neplaćaju.

Kobiljegovan listovi se neprimaju. Predplata sa postarino stoji 6 for, za seljake 3 for, na godinu Razmjerno for. 1/2, i za polgodine. Izvan carovine više postarino.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija naša se u Via Zarneto br. 14.

Njeg. c. i kr. ap. Veličanstvo Vjekoslavu Spinčiću.

Njegovo cesarsko i kraljevsko apoštolsko Veličanstvo blagoizvolilo je previšnjom riešitbom od 25. aprila 1894, zastupniku naroda Vjekoslavu Spinčiću doznačiti premlitostivo mirovinu od godišnjih tisuću forinti, i to počam od 1. aprila 1892, to jest, sve otkad mu bijaše obustavljeno izplaćivanje njegovih dotadanih dohodaka.

Govor

dra. M. Laginja, zastupnika seoskih kotara zapadne Istre na carevinom vijeću u Beču, izrečen dne 17. maja 1894. prigodom razprave o proračunu za ministarstvo poljodjelstva.

I. Uvod.

Visoka kućo! Nisam od onih, koji bi htjeli, da se je obazirati samo na stališ poljodjelci, promda je temelj svakoj našoj objudbi vjera i stalno naseljenje, dakle objelavanje zemlje. Znamo, gospodo, a spominjem, da smo se još u školoh udili, da rječ "kultus" i "kultura" dolaze od jedne to izte rječ "colere", a da se za tu imaju samo dva podmeta: colere Deos t. j. imati vjeru, i colere agros t. j. težati zemlju.

Ali ako i neću, da u državi bude samo seljak, ipak je etalno, da se na taj najmnogobrojajni razred pučanstva još ni iz daleka nepazi, koliko bi se moralo.

Drago mi je, da baš pri razpravi ovog predmeta mogu govoriti, jer od neko doba rado prepustam razprave o političko-narudnih pitanjih, buduće se o njih i tako odvise govori, zato ih po mogućnosti izbjegavam. To mogu učiniti tim laglje, što sam pred više vremena u tom pitanju obračunao na poštovanim drugom iz dolnje Kranjske (Razumjeva se za zast. Šuklje-ovi, Op. pred.), a ovaj je sum nedavno priznao, da je među Sloveno-Hrvati pokret za bolji politički položaj svo jači. Veliki, na neravi stvari utemeljeni i razborito zamnovani programi trebaju samo vremena, da se obistine, ali se ipak obistino.

PODLISTAK.

Juraj,

po Božjoj i apoštolske stolicke milosti biskup senjski i modruški, časnomu sećenstvu i seim vjernikom biskupija senjske i modruške št krbueske, pozdrav i blagoslov od Gospodina!

(Nastavak.)

S ovih razloga mi ne dvojimo, da će svi svećenici Naših dieceza, ne bojeći se nikakvih težokna i prepونا rado i revno uzpostavljati privilegij hrvatskoga naroda, naručito Naših dieceza, u njegovu prvobitnu i zakonitu čistuću, služeci se novim slovenskim misalom. Ina ljudi, koji nam zavide ovakov privilegij; ina ih, koji ga nećene, jer mu vriednosti ne razumiju, pa bi htjeli, da ga mi sami napustimo, tobože revnjiviji za jezik sv. rimske crkve, kojij smo sinovi. Ovakovi hoće da budu mudrij, nego li su sami rimski pape, koji su nam ovaj privilegij dali, te ga uzprkos svakojakim napadajem, protivštinaim da uzprkos nebrizi i nemaru od strane i takovih, koji su bili zvani ovaj privilegij kano svoj čvati i u čistoci uzdržati — pape su ga tečajem vjekova nama čuvali i potvrđivali, te se skrblili za čistuću slovenskoga jezika u božjoj liturgiji. Pa su ovo pape smatrali ne kano osobitu milost od svoje

U razpravi predmeta, koj stoji na dnevnom redu ja polazim dakle samo na stanovišta, da vlada, koja poštuje i hoće da se ju poštuje, vlada, koja predstavlja državu na kršćanacom temelju osnovanu, mora da učini sve moguće za najbiri sloj svoga puka, dakle za seljaki stališ, da unapredi njegov prospieh, a to ne možda za to, što je seljak ovo ili ono narodnosti, "i što je ovo ili ono politike, nego zato, jer su javna breucava baš za seoski stališ najteža, i za to, što taj stališ potrebuje najviše brigo i obzira.

Dakle u tom pitanju imaju se uzeti u obzir razlozi čovječnosti, a ne politike. (Odobravaenje).

II. Pitanja, koja se tiču ciele državo:

a) Šuma. Gospodol Več se ja drugda žulo u ovoj visokoj kući, da poslovi poljodjelstva, po istih državnih zakonih, nespadaju osrednjoj vladi, nego da spadaju na pojedine pokrajine.

Ako je tomu tako, — a i sama osrednja vlada, koja javno šume drži pod upravom ministarstva za poljodjelstvo, priznava, da je šumarstvo diel poljodjelstva u obće —, onda bi se imalo i takozvano državno šume izruditi dotičnim pokrajinaim, koje bi jih prema razlici u klimatičkih odnošnjih i prema potrebam dotičnoga stanovništva, možda ipak koristaju upravljate, nego li se to do sada dogadjalo.

Priznati ću, da od strane cielokupno državo tomu može biti prigovor obćeg interesa, koji u ostalom mogu štiti također pojedine zemlje; ipak to stoji, da austrijsko državno šume, koje zapremaju prostor od kakovih 800.000 hektara poprečno daju samo 75 novčica po hektaru, dakle po prilici samo 48 novč. po ralu (čujto! čujto!), a i u najsiromašnijih pokrajinaim ima ne državnih šuma, koje su po katastro računane na mnogo veći dohodak i prema tomu propisano je na nje plaćilo.

Razlog, zašto državno šume nose ovako malo, traži se u tom, da ih se mnogo ne moža, a u javnom interesu ni ne smije sjedi. Ali ina, gospodo, slučajova i posjeka, gdje se na taj javni interes zaboravlja, kad se posjekom ima okoristiti veliki kapital. doćim istodobno, tobože također radi obćenitog interesa, blizu šume stanujući seljani moraju stradati.

strane, nego kano svoju pastirsku službu i odanost, kako jasno govori Benedikt XIV. u svojoj buli "Ex pastorali" ovako: "Ex pastorali munere, quo Romani pontifices Catholicæ præsentis Ecclesiæ, ænime moderantur, consueverunt Prædecessores Nostri vigilanter curam, et in Sneris peragendis suis unaqueque natio legitime investus ritus religiose custodiat. ejusque idiomatis uniformitatem retinent, quo illius respective Majoris in Missæ Sacrificio, divinitus officii usi dignoscuntur; prohibentes ne quid a prisca lingua, vulgaribus scilicet dicendi formis" immutata, deflectatur, omnemque ænibentes operam, ut abusus procedentibus temporibus inolecentes eradicarent". Sto je ovo u naše dane opet djelom potvrđio i slavni Leon: naredivši novo izdanje slovenskoga misala. Ovaj dakle slovenski misal, (kojemu je u novom izdanju ovaj naslov: "Rimski misal, slovenskim jezikom, Presv. G. N. Urbana Papi VIII. poveljenjem izdan. Missale Romanum, Slavonico idiomate ex Decreto Sacrosancti Concilii Tridentini restitutum, S. Pii V. Pontificis Maximi jussu editum, Clementis VIII. Urbani VIII. et Leonis XIII. auctoritate recognitum. Romæ ex typographia polyglotta S. Congregationis de propaganda fide. 1893.") uvodimo u Naše dieceze Senjsku i Modrušku kano jedini zakoniti misal za službu božju

Trebalo bi dakle ozbiljno pomisljati o tom, ne bi li se takozvano državno šume izrudile pokrajinaim, u kojih obstoje, uzimajuć što više u obzir pučanstvo, koje se neposredno mora baviti drvarenjem. — Ako-čitelovom ide dobro, onda je i cielini bolji.

Državna šumska uprava upliva po mojoj misli još u drugom pogledu nepovoljno na koristi stanovništva, a to ondje, gdje ima obćinskih i zadružnih šuma. No uzima se naimo dovoljno u obzir, da država, kao gospodar, manjak jedno šume može pokriti suviškom od drugo, i da se državni šumama može vrlo štadljivo gospodariti ne samo radi obćenitih odnošaja podnebnja, koji nedozvoljuju većeg izrabljivanja, nego i radi toga, što se manjak, ako nastane, može pokriti drugim državnim dohodoci. Kod obćina i zadrugah, a često i kod pojedinaim, kojim kadgod sav dohodak nastoji u šumi, nije onako, nego posve drugadijo. Tko ima samo jednu šumu, taj mora da od to jedne živo, a to tim više, što ministar financija daje doduće svomu drugu od poljodjelstva, al ne daje tako obćinam ni pojedincem, čim bi pre-gospodarili.

Dakle u pitanju, kako da se gospodar i upravlja, i da li se ima čvrsto držati nekkih pravilah, i u sličnih pitanjih, treba u pogledu obćinskih, zadružnih i privatnih šuma suditi meogo popustljivije, to avadje, gdje je pitanje, kako ido današnjemu pokolenju, i kako bi se dobilo uzorno šume, troha paziti više na ono prvo, nego i na ovo drugo, jer, gospodo moja, ima sretnih država bez silno prostranih šuma i bez uzorno uređenih šumarskih uprava, ali zusto neima sretno državo ondje, gdje pučanstvo neima od šta živiti, gdje narod nije zadovoljan.

b) Državni pastuhi.

Prerazim na pogovor o jačem naslovu potrošaka središnje uprave, naimo o uzgoju konja.

Čist potrošak za uzgojanje konja stoji jedan milijun i šest sto tisuća forinti, a sav potrošak središnje uprave iznaša četiri i pol milijuna forinti.

Iz toga vidite, gospodo, da se za samo konje troši oko 33 po sto od svega potroška središnje uprave poljodjelstva. Ne može se tajiti, da je i taj diel poljodjelstveno uprave mnogo koristan za narod.

Ali, da za gospodarstveno zavode, za ciele poljodjelstvo u pravom smislu rječ, za sve drugo grano gojenja životinja, za

cielo sredniju upravu, za odgoj mladeži u poljodjelstvu, jednom rječ za sve ostalo zadatko ministarstva za poljodjelstvo, ostaje od prilike samo 62 po sto svega, što to ministarstvo prima, a i onako prima malo, — to je nopravdno, nestoji u zdravom razmjoru, i mora da upliva pogubno na poljodjelstvo, kao što u istinu i upliva. Po tom moram zaključiti, da naše ministarstvo poljodjelstva, na račun pravoga poljodjelstva, pod naslovom "gojenja konja" u prvom redu vrlo dobro služi upravi vojničkoj. (Posvo pravol)

Evo, gospodo, neki dokaz tomu is same vladine onovo:

Listajte, molim vas, malo; ovo na strani 28. imamo među onimi, kojim je povjoreno pastuharstvo: u Stadlu i obrstara, i stotnika, 2 nadporučnika, 1 nadporučnika-ratunara, višo stražničestara, kaprala, gefrajta i prostih vojnika, a tako vam ide dalje sve do pastuharne u gornjom Wisokwu, i sve sami čestnici i vojnici.

Da vidimo sada, kako je s hranom tih državnih pastuha. Tu nalazim u istinu nevjerojatnih stvari. No računam plaće spomenutih osoba i slugo, ne računam odplatu kapitala uloženoj u zgrade, ni potroška za popravke istih, već računam jedino trošak krmo, to nalazim ovo, da za svakog pastuha na godinu sami trošak krme iznaša:

pri pastuharni Gornji Wisokw for. 183-20
" " Drohowyc, " 185-87
" " Klosterbruck " 280-58
" " Pisek " 256-30
" " Grez " 251-06
" " Stadl " 264-26

Poprečno iznaša trošak krmo za jednog državnog pastuha 230 for. 14 novč na godinu. (čujto!) Ima ih u svemu 2082 koma.

Gospodo moja! Kada tamo pri nas prvi put dođeto u seljaku kuću, vriedna gospodarica, koja u njoj vlada, pokazat će vam na kćerku i rječ: ovo je majčina akrb; otac će pokazati na mladica i rječ: a ovoga gojimo, ako Bog da, za našega kralja. Sto dajo država za hranu ovoga budućega vojnika? Ništa!

Katolička konservativna stranka hvati se, da jo ministarstvo poljodjelstva nježno. Na, gospodo, ako je tako, obakrbljujo li država 2082 kršćansko-katolička mladica, da se izuče u gospodarstvu? Ne! Troši li država za to buduće braniteljo domovine, koliko za krmo pastuha? Ne! Jo li trošak za jednoga seoskoga duhovnoga pomoćnika primjeren onim troškovom? Ne! jer on

škoga misala. Župnici (administratori) dužni su ovaj misal primiti, i inventar utvristi, čuvati, i u porabu uvadjeti.

Jedan samo primjerak ne može biti dovoljan za većnu župa. Hvala Bogu, tiska se isti misal na novo, al ne znajuci Mi u koliko primjeraka, i za koje krajeve, — da Našim diecezama ništa ne ponanjka bar od onoga, što već imaju: — zabranjujemo pot osobnu odgovornost župnikom (administratorom) prodati ili inače odstraniti i jetav od primjeraka, koji su postani na imo dotične župe; i zahtjevamo od onih diecezanskih svećenika, koji su primili primjerak na svoju osobu i na svoj osobni trošak, da ga ne prodavaju, van da kojoj crkvi Naših dieceza, bez Naše izrične dozvole.

2. Ovaj slovenski misal ima se i svako-koj župi u život uvesti, čim se može prije. Teškoćo čini nekoliko i jezik, no mnogo više čitanje glagolskih pismena. Za potaknutu tomu pribavili smo staroslovensku, naručito glagolsku azbuknu, i kratka pravila, kako ju valja u nas čitati, to jest pojedina pismena izgovarati. Ovo bijašo potrebno, da bude po svuda jednak izgovor. Ovaj azbukvar sastavio je profesor doktor Ivan Broz, te pošto je ovaj umro, izdao ga s nekimi dodatci sum kanonik Karlo Parčić. Najprije bolest, pa onda smrt Broza, za tim još druge prepone bijahu uzrokom,

slovenskim jezikom, bila ova svećana, ili samo pjevana, ili čita; i nalazimo svim svećenikom Naših dieceza, da ga naručito za svećani, ili pjevani sveta misu, (u njestoj dosadanjega šćaveta s obćinim hrvatskim jezikom, spujena s latinskim misalom), čim se može prije, u porabu stava.

Pošto ovo podupno, u svih stranim, izvedeno bude: zabranjenom se izjvulja poruba šćaveta, ili obćinoga hrvatskoga jezika u sv. misi, kano i mješanje latinskoga jezika bilo s hrvatskim ili staroslovenskim u istoj misi. Misu glede jezika imo biti čitava ili slovensku ili latinsku.

Latinska naimo mise čista, s latinskim misalom, onako, kako je od davna već došla u porabu u Naših diecezah, ne zabranjujemo, nego hoćemo, da se i na dalje uzdrž, i svi svećenici Naših dieceza za su dužni i u buduće naučiti goinu latinskog, te ju više put kroz goinu tih čitati za to: da u drugih krajevih, izvan Naših dieceza, u kojih ne obstoje privilegij staroslovenskoga jezika, uzmogom lasno svetu misi latinski čitati.

Ovo ustanovivši kano pravilo za buduće, valja nam glede izvajdanja izdati potrebite odredbe.

1. Pohrvili smo se sami, da se za svaku pojedinu župu nabavi i pošalje bar jedan primjerak novoga izdanja sloven-

dobiva stalne plaće jedva onoliko, koliko imamo kamato od kapitala, što ga je u školovaću potrošio; a ta kukavna plaća neima mu služit samo za tjelomu, nego i za duševnu hranu i za odpočinak, pače i za dieljenje milodara.

Sada razumijem, zašto je pri dielbiti raznih ministarstva onaj veliki dobitak dopao baš konservativnu stranku. Zato, gospodo, jer ona u svojim sadovoljnostima štiti na ono, proti čemu bi morala ustati dušom i tielom. Ta lažni liberalizam neima ništa da prigovori, ako i pri državnom trošku mnogo bolje izadje jedan konj za trku, nego li jedan mladić na naukah, nego li jedan budući borilac za cesara i državu, nego li jedan kukavno plaćeni svećenik.

Ta lažni liberalizam sve je sve na mjerilo zlatnoga teleta, i kruni božjega stvorjenja dao manju vrijednost, nego li je ima jedan dobro hranjeni pastuh. Zato imaju, gospodo moja, konservativne stranke zadovoljstinu, da je jedno ministarstvo izključivo njihovo, pa, jer je njihovo, puštaju, da to tako dalje ide.

Ali katolici neslužbeni, narodi Austriju ustaju proti tomu i zahtijevaju, da se dielne nazove pravim imenom. Mi, gospodo, još neimamo ministarstva za poljodjelstvo. Ono, što se tako zove, jest pravo rekuć uprava državnih šuma i rudnika, to ratnoga ministarstva odila za gojenje konja. (Tako je!)

To jedno i drugo mora da bude izlučeno iz toga ministarstva, pak čete onda vidjeti, kako država do smješnosti malo troši za pravo poljodjelstvo. Onda čete, gospodo moja, zahtijevati, da ministarstvo za poljodjelstvo bude potpunog odgovaralo tomu imenu, da se za poljodjelstvo u pravom smislu riječi bude ipak nešto više trošilo, nego li kukavna svota od 3 1/2 milijuna pri ukupnom potrošku državnom od 619 milijuna forinti.

III. Pritužbe i želje iz Istre:

a) Kulturno vieće.

Iza tih kratkih opazaka obćeg interesa, htio bih da blagohotno svrnete svoju pozornost na pojedine slućaje i pritužbe iz Istre.

Zemaljskomu gospodarstvenom vieću i s njim tesno svezanomu gospodarskom zavodu, imalo bi se uzkratiti svaku državnu podporu, pak ju drugim načinom porabiti za istu pokrajinu, sve dotle, dok ona korporacija tjera politiku (Odobruvanje), te se neće bezuvjetno, da pokori postojećim zakonom. A, gospodo, zemaljsko kulturno vieće za Istru i gospodarski zavod tamošnjih tjeraju politiku, kad u zemlji, koja je skoro izključivo slavenskimi seoskim pućanstvom napućena, posve preziru jezik toga naroda, kada postavljaju učitelje, koji neznanju njejnoga slavenskog jezika, pu tija iz Napuljskih krajeva (Ćujte!), kada u Italiji daju tiskati kalendare za peronosporu, pa jih, tiskane nekim nam sumnjivimi bojami medju narod dielje; kada priječe zdrav napredak kotarskih gospodarskih zadruga, koje osnuju Hrvati, i tako dalje.

Jedan za gospodarstvo zauzet svećenik obratio se je na gospodarsko vieće molbom, da mu polag ministarske naredbe od 13. augusta 1892. potvrdi obrazac (formular) za dozvolu, da dobije kajnita (umjetnoga gnoja. Op. prevod.). Dobio je

te se azbukvar mogao tek sada izdati. Ovo je također razlogom što nismo ove poslanice već lane — godine jubileja sv. Oca — izdati mogli, kako smo živo željeli.

Oči i pamet navikle latinskomu pismu vrlo brzo hvataju ne samo pojedini pismena i riječi, nego i čitave redke latinske knjige. Ovo nije moguće ni odmah, ni brzo onomu, koji se tek uči glas, iskonu pismu, pa za to se lasno izgubi strpljivost. No kako bez strpljivosti, pazljivosti i marljivosti nije nitko naučio dobro i brzo čitati latinski, tako neće ni gtagoski. Preporučamo dakle strpljivost i tvrdnu, neprekidnu uztrajnost u svakodnevnu vježbanju čitanja, dok mu oči i pamet dobro priviku. Prekidavanje i odgađanje u ovom vježbanju može samo škoditi.

Pošto tako nauči dosta izpravno i brzo čitati, tad neka uči na pamet poznate česti sv. mise; i tiza toga neka počme redovito čitati ih sv. misli, i napokon, kad se je u ovom dosta uvježbao, nauka dodje na pjevanje službe božje pripravljajući se još svaki put prije kod kuće. Ovo je nužno bilo izriekom spomenuti, da se javna pjevanja misa obavlja u svem dostojno.

(Konać slodi)

sljedeći odgovor, koji ću dozvolom visokoga predsjedništva pročitati:

„Consiglio agrario Provinciale dell'Istria in Parenzo.

Nr. 476

1893.

Onorevole Signore!

Con ritorno della di Lei pregiata istanza, ed allegando una Modula del Certificato richiesta dell' Ordinanza ministeriale 13 agosto 1892 poi concimi, si interessa la S. V. Onorevolissima ad apporvi la firma, affinché la scrivente Presidenza, che assume la piena responsabilità, e quindi deve conoscere da sé e non per sola traduzione il contenuto dell'atto, veda in caso di apporvi in calce la legalizzazione nella lingua d'ufficio.

Parenzo, 22 agosto 1893.

Dal Consiglio agrario provinciale
Il presidente: Dr. Campitelli.

Obrazac je naima bio sastavljen hrvatski, to jest u jeziku pretežnjega diela naroda za koji je ova korporacija postavljena, a ipak ona kaže, da ima drugi uređovni jezik, i da se niti prevodom nebi mogla zadovoljiti, (Ćujte!).

To nije jedini slućaj; naveo sam baš taj, jer je upravo noviji.

Mimogred opazam, da je ova odluka podpisana ćovjekom, koji nije samo predsjednik gospodarstvenog vieća, nego je i glava ciele autonomne uprave.

Državna podpora za Istru, koja je i onako malena, nebi dosadanjim putem ni zato smjela poći, jer se je predsjedništvo ili permanentni odbor gospodarstvenoga vieća o kojem govorim, kada se je radilo o nesretnoj vinski klauzuli odrešito izjavio ne samo zato, da se uzdrži, nego da se brzo u život uvede, a to je učinio, kako se sada vidi, ili iz neznanja, ili navlastice, jer je svaki pripusti morao znati, da će posle uporabe klauzule naša vina dobiti groznu konkurenciju, i da naša vina neće poći u Mljetke, kako su nam predćivali, otkad se talijanska vlada toliko brine za svoje vinarstvo i za prodaju svoga vina. (O dobrovanje.)

Korporacija, o kojoj govorim, nezaslužuje napokon obzira od strane vlade ni zato, što je nedavno navlastice krivo izvješće dala o jednoj vinarškoj zadrugi, što su ih Slaveni u Istri ustanovili (Ćujte!), a što to znači, možete, gospodo, po tom smisliti, što se baš sada tamo govori o nekih dogovorih jedne juke talijanske firme, a ti dogovori, ako se obistine, zadati će smrtni udarac našem domaćemu elementu, pak možda novcem, koji je sakupljen u Austriji

Bistrije nego li ja, govoriti će možda u kratko vrijeme čini sami.

b) Ošumljivanje krasa.

Prisiljen sam što kraće taknuti se također ošumljivanja krasa, jer država daje i zato podpore.

Zagajivanje krasa, po sebi tako važna i plemenita zamisao, trpi u mnogom pogledu radi načina, kojim se izvadja, a na korist puka, kojega se neposredno tiče, nezima se obzira. U taštini, da se svićet učini ljepšim, nego li jest, uništjuje se ćovjeka. (P o s v e d o b r o !)

Pa oko se ćovjek tomu otima, onda se veće, da je narod proti svakomu zdravomu napredku. (P o s v e d o b r o !)

Gospodo moja, ja moram da tu osvuću odlučno odbijem u ime onoga ubogoga, ali marljivoga i vjernoga stanovništva. Ja sam o pošumljenju su stotinami govorio; nitko nije proti zagajivanju krasi, ali svi su proti načinu, kojim se je to u pojedinih slućajevih izvadja.

Obćinski naćelnik Buzetski, ćovjek vrlo zaslužan za svoj narod, bio je nedavno prisiljen, da položi svoju čast kao pouzdanik iz koparskoga kotara pri povjerjenstvu za pošumljenje krasi, jer se nije slušalo njegovih pritužba, koje bi iznašao u ime naroda, i nije se slićilo njegovih praktićnih savjeta, pošto nije sumar.

Tekar otkad je on ođstupio, počelo se je koješta popravljati prema njegovim savjetom.

Da mogu pokazati liep uspjeh, ako dođje kakav bilo pregleđ, javni se službenici trude uprav ondje zasadjivati, gdje bi šuma i sama rasla (Veselost), ili gdje je pašna bolja, nego li ondje, gdje je baš bilo pravo mjesto i za što bi puk bio zalpevori.

Tako nastaju nepotrebnii prepari i pritužbe, a kadkod žalibože također oštećenja. (Tako je!)

Nedavno su na primjer zasadjivati za zapadnom obronku Ućke; puk Boljunski i Vranjski tuži se, da jim je tim na jedan put zabranjena prevelika plaha pašnjaka, a da pašne nemogu pristradati, jer živu

samo od životinje; da na onom prostoru diže svoje dvore za blage; i da je nemoguće do vode, koja je tamo i koja jim je jedina dostatna u ljetu, i tako sve redom.

Ljudi, koji se zauzmu za puk, budu opisani kao „nemirnjaci“ (Ćujte!) i gleda se na to, da ne dođu na takav javni poloćaj, u kojem bi mogli kadkada štogod prigovoriti. (Veselost!)

Tako je na primjer pred više godina bio izabran pouzdanikom za Voloski kotar ćovjek, komu se ima zahvaliti uzorni jedan nusud borovine, koj se dakle za stalno nije pokazao neprijatelj, nego iskren prijatelj zagajivanja krasi. Ali taj gospodin stanjuje u drugom kotaru, a budući je u povjerenstvu za pošumljenje krasi obnašao kadgod što prigovorit, htjelo se ga je na svaki način izbaciti, a da se to postigne, primilo se je u izborne propise, radi te jedine osobe, ustanovu (Ćujte, ćujte!), da samo oni, koji u kotaru stanuju, mogu biti pouzdanici dotićnoga kotara pri povjerenstvu za pošumljenje krasi. (Ćujte, ćujte!)

Taj je ćovjek Hrvat, takozvani „nemirnjak“, pak valju da ide. (Veselost!)

Ali istodobno slobodno je jednomu trćanskomu tvorničaru ćokolade i u Istri mesaru, da bude na ćelu jedne gospodarske zadruge, i ništa nije zato, ako taj u nekih stanovitih poslovih neistinita izvješća podnaša. Sapienti panca!

Stanovnici poreznih obćina Mošćenice sa Kalcem i Dragom, pak Berseć sa Martinom rado bi poradzilićli svoje obćinsko zemljište, većinom goli kras. Kako je ovaj narod marljiv i kako žive, može se na stalno računati, da bi onda svaka obćina ono, što dohje obćinskoga zemljišta, dobro obradila i zasadila svakovrstnimi plodonosnimi stabli. Ali povjerenstvo za ošumljenje krasi tvrdoglavo se drži ošumljenja samo borovinom, a to onako, kako je gore rećeno. Ovog protjeća išli su zasadjivati u jednoj šumici, gdje nije od potrebe, samo da ubogi narod neizvadi od onuda štogod drva.

Baš u tom kraju obćoje neki svnkako ćudni ođnošaji skupnoga posjeda, tako da na neprepornom obćinskom zemljištu po koje stablo pripade pojedini obćiteljim, koje ga same rabe, bilo radi stelje ili drugaćije, a kada stablo ostari, mogu ga posjeći.

Oko takvoga jednoga velikoga ali staroga grma, koji je nekoga Jure Valćida Jurende, posli su ovog protjeća zasadjivati borice, i tim dakako postavili onaj prostor u tvrdnu zabranu, da ćovjek nemože imeti nikakve koristi. Molio je, da mu se dozvoli posjeći stablo — da pravo kaćem, ja bi ga bio posjekao i nepitajud milosti —, ali mu je to zabranjeno, i tako je ćovjek izgubio što je držao. (Ćujte, ćujte!)

Tako se, gospodo moja, drazi narod u najmanjih malenkostih, pak bi bilo vrlo želiti, da dotićni službenici budu već jedandput poućeni, neka malo prilićenje uporavljuju zakone i naredbe, i neka razloćnije izvadjaju za stalno dobre nakane središnje vlade. (Sliedi.)

DOPISI.

S otoka Krka, polovicom svibnja. S ovoga otoka niću vam dopisioći kao gljivo iz kiše, osobito iz Vrbnika i Baške; nu oni nisu baš uvjek stvarni, ili su bar višo lokalni, nego li obćog interesa.

Pri tom budu ćesto pitanja obćog dobra, kojih imademo dostatno, zaboravljena. Istina je, da ne amijemo trpiti zla ni zloćinaca u naših gojedićih, nu nevalja ni za svaku malenkost udariti u veliko zvono proti osobam, koje nisu možda i sebi opako i nopopravljivo. Ali pustimo to, ta manji nije nakana davati poduku, već želim, da kaćem koju o posnatij priznaćost (!) našeg atavnog zemaljskog odhora.

Poznato je, kolikim troškom bila je sazdana škola u Rieki u obćini Vrbnik. Sgrada stajala je kakvih 7000 for., dovrćena bila je još pred kakvo 3 godine, ali još i danas ćeka ućitelja. Djeće je prakćno 100 dućno polaziti školu, a sgrada sa zatvora, nu natjeđaj da je za ućitelja raspićen, ali neće brzo biti imenovan, jer ovo ćljenje, neka onu govore.

Još godinu 1891. bila je dovrćona školska sgrada, te je kotarsko školsko vieće otvorilo natjeđaj. Natjeđatelja bilo u svem tri, jedan usposobljen, a dvojica nuposposobljena. Po zakonu ima kotarsko školsko vieće kod nuposposobljenih poslati svoje mnenje na obćinu; zastupstvo izabere trojicu, zemaljski odhor stavlja svoje opazke, a zatim predje svo u ruku zemaljskoga školskoga vieća, koje ućitelja imenuje. To je dalek put, zar ne?

Nuposposobljena ućitelja imenuje privremeno kotarsko školsko vieće. Usposobljeni natjeđatelji za Rieku bio je G. Ivan Polonjko, te bio jedini molitelj. Zastupstvo u Vrbniku jednoglasno predćilo ga za ućitelja. Sada je ta stvar išla nu naš Sion. Zemaljski odhor drćao najprvo 7 mjesoci apieć kod seba, a tek tada pitao kotarsko školsko vieće, neka ono pošalje ocione i onih ostalih molitelja. Medjutim prošla jedna godina, a ućitelji ne bijaće imenovan. Poćetkom oćujka ovo god. bio je otvoren ponovni natjeđaj. Kako i zašto je do toga došlo, velika je zagonetka. Možda će se sada opet poćeti kao god. 1891., te tamo negdje god. 1890. biti će otvoren treći natjeđaj, a tamo negdje 1911. biti će ućitelj imenovan! Nije li ovo prava igra za zakoni, propisi i za našim pravi!

Drugi slućaj liep i zanimiv odigrava se na školom u Dubašnici, t. j. na imenovanjem ućitelja. G. Rodo molio je za mirovinu, nu još prije nego ju je postignuo, bolećljiv nije mogao podućavati, za to je g. naćelnik „il buon Istriano“, postavio kao zamjonnika svrćanoga pripravnika, radjaka domorodca G. Radića, duk G. Rode dohje mirovinu. Medjutim radjoci obićili gospodu u Poreću, a drugi u Lošinj, te kumi ovog ili onog dostiguo, da ćim je Rodo dobio dokrat, Radić bijašo imenovan od kotarskoga školskoga vieća kao ravnjajići privremeni ućitelj na Dubašnici. Na to bi se dalo koješta nadovezati, ali za sada pitamo samo to, zašto nije kotarsko školsko vieće otvorilo natjeđaj i zašto ga sada ne otvara? Svrćoni pripravnik bijašo odmah imenovan ravnateljom i to na jednoj dvorazrednicić Suda se još govori, da su obćedi u Poreću rodjaku G. Radića, da će ostati 2 godine kao privremeni ravnatelj, a tada kao rodoviti. Što će na to kotarsko školsko vieće, kad su nastano, ćekajmo da vidimo (altrudhoć! l'pettoci agitarići etc. etc.) Daklo oz proporku ili molbu jednoga ćaravnika (ali to je smješno, jer znamo, da je i g. Radić „uno degl' intolleranti“, a ujevog otac kremon rodoljub) može se postići takve povrede zakona. Što bi ovdje kazao gosp. vitaz Babuder, koji je pripravnik pokadići i llovo i došno i koji za svaki slućaj drži svoje kaćilo u spremi, da se ustano, ćim koji predlog ili slavne većine ili zemaljskoga odhora ili od vlade biva novljan?

A što mi na to? Mi bićna raja? — ali da — nas brano i miluju svo oblasti, svim ćinovnikom mljenici smo, da (gorko li ironij!) oni za nas rade, našu latinsku braću za nas proganjaju, uništjuju i brzo poćeti će ih vješati, samo da nam ne smetaju (!); a da postignemo jednu hrvatsku pućku školu, treba borbe, treba odplasti i razćiošiti hiljadu goćijskih ćovorova, pa ipak ostasomo intolleranti i butnovitni!

Kad već govorimo o školah i ućiteljih, prisjećamli bismo dvie g. Gambinju i vitaze Babudera. Gosp. vitaz kao ravnatelj koparske gimnazije obićno biva imenovan za predjednićka izpitne komisije za oposobljenje ućitelja. Prigodom jednog takvog izpita predćesio je ućiteljom, da na njegovu gimnaziju dolaze djeća slabo pripravna. On kao ćlan raznih školskih vieća imao bi znati, da pućko školo nisu baš pripravnice za gimnaziju, već su to pripravnice za život, a s druge strane, opazku tu imao je upraviti talijanskim ućiteljom, jer takvi šilju djake u koparski gimnazij, doćim hrvatska djeća, žalibože i na ćest dovnatnjega vieća, moraju traćiti gimnaziju izvan Istre (opet dokaz, kako nas miluju).

Ali g. Gambini tuži se specialmente di campagna. Ali koliko ide gudinioć djeće iz ovog otoka na riećki i senjaki gimnazij? Idu ih nekii jedno i dvorazrednicić, koje većinom jodanput na dan polidaju, jer je posvud djeće odviše; a hvala zemaljskom obćeru — za to mora se razćieliti poslać jedni u jutro drugi popodne, i djeća idu u gimnaziju i bivaju dobro pripravljena. Kako to dolazi, da hrvatska djeća, koja pul danu ćuvnju blagu, a pul danu dolaze u školu, jesu sposobnija za doljni nauk, nego djeća naše graćske gospode uz sve škole, uz vratno ućitelja, uz sve moguće potćetbinioć, što djetetu treba, uz sve općetvornioć, ne mogu zadovoljiti ili slabo zasadjivaju?

Nu koncu napomenom bih još, da je ono romak-djelo dubašnićka obćina radi ućitelja poljodjelstva G. Lippizzara, pošto ja došlo na javu, njeko oparilo. Sada se oni isprićavaju tim, da su svakako drćali, da to neće doći na vidjelo, tu da za to neće nitko znati, ali da ćim ju sada će! Ćudni ljudi, ćudno ćudi! Elj, ljudi, ljudi, otvorite jednom oči na tomu liepom kraju našeg otoka.

Pogled po svijetu.

U Trstu, dan 23. maja 1894.

Austro-Ugarska. Od prošloga čedna bijahu razpravljani u carevinskom vieću proračuni ministarstva trgovine i poljodjelstva. Kod prvoga govorio je između zatupnika južnih pokrajina i zastupnik za Istru prof. Vjekoslav Spinčić o raznim gradnjama i popravcima lukah na istarskoj obali i na otocih. Zastupnik vlade odgovorio mu je u tom smislu, da će njegove preporuke vladu uvažiti u kolikogod njoj bude moguće. Govor našega zastupnika donieti ćemo u cilioski. Kad proračuna ministarstva poljodjelstva govorio je vrlo obširno zastupnik dr. Laginja. Njegov govor počeli smo približavati u današnjem broju.

Sada je u razpravi proračun ministarstva pravosuđa. Govorio je obširno jučer ministar pravosuđa, a danas istarski zastupnik dr. Bartoli tužeć se na jezikovne odnošaje kod sudova u Istri, koje da se slavizira. U kratkom svom govoru, kojega je valjda čitao, rekao je mnogo nesmisla, zahtijevajući, da se priznao kao sudbeni jezik u Istri jedino talijanski.

Madjarska vlada predložila je na novo saboru zakonsku osnovu o civilnom braku. Osnova ta putovati će opet u gornju ili gospodsku kuću. Vlada se nada, da će biti u gornjoj kući ovaj put prihvaćena, nu katolička stranka oprieti će njoj se odlučno i po drugi put.

Zastupnici vladine stranke na hrvatskom saboru boravo u Pešti, kamo ih pozvaše njihovi madjarski drugovi na prijateljski sastanak. Madjari pripravivši hrvatskim vladinovećm sjajan doček i razne svečanosti. Opozicija odbila je mudro i razborito poziv Madjara, s kojimi nemože biti prijateljskih sastanaka, dok ovako postupaju sa Hrvatima.

Srbija. Najvažniji dnevni događaj jest ukinutje ustava od g. 1888 u Srbiji. Pošto je kralj protivstavno ukinuo zaključak skupštine u pogledu njegova oca i pošto je kasacijono sudiste kraljev ukaz ništenim proglašio, nastala je u Beogradu između vlade i silne radikalne stranke skrjina napetost. U to se je posrećilo vladi odkriti utrota proti dinastiji Obrenovića, te je vlada dala pozatvarati pripadnike pretendenta na kraljevsku krunu u Srbiji — kneza Karadjordjevića i nekoje vodje radikalne stranke. Ogorčenost proti nasilnom postupanju vlade nastla je u kraljevini danonice, na što je kralj Aleksander ukinuo ustav od godine 1888 proglasiv valjanim onaj od godine 1869. Po ovom ustavu prestaje u Srbiji sloboda štampa i slobodno sastajanje, a vlada imade pravo izagnati iz kraljevine iste srbske podanike. Izboru za srbsku skupšćinu provesti će vlada na temelju staroga ustava, po kojem imade sam kralj pravo imenovati 40 zastupnika. U nesretnoj Srbiji dostiglo je komešanje sam vrhunac, te se nemože predvidjeti, kakvimi će to nasilno postupanje vlade uroditi posljedicami. Svakako se pripravljaju za Srbiju najgoriji dani, što ih je ikad doživila.

Francuzka. Jučer je palo francuzko ministarstvo nedobiv većine u parlamentu prigodom jedne interpelacije u poslu željezničkih radnika. Tomu padu nije so nitko nadao, jer bijaše ovo ministarstvo jedno od najobjljubljenijih u novije doba.

Istarskoj djevojčici.

Oj istarska djevojčice,
Zupa oka, mila lica,
Stupa još čaš ljepša biti
Budeš li mi Hrvatice!

S tog hrvatskim krasnim sborom
Ti se dići i ponosi,
Njima pjevaj, njima sbori
Vijénjeg milost u njom prosti.

Budi takva rodoljubka
Broća će to stavno aćići,
Pa ćeš aretna miran domak
Us Hrvata mladog dići.

On će tebe ljubiti žarko
Ti ćeš njemu djeću roditi;
Šokoliće, sve Hrvate,
Što će Istru preporoditi!

R. Katalinić Jeretov.

Razgovor

među Zvanom i Katarinom, vraćajući se iz Pazina svojim kućam na Pazinsko polje.

Zvana: Mila moja sestrice, ču ti nešto povedati: danas su me pitali va jedne butege va Pazine, da čeli moj muž pod balotat sada, kad budu balotacijoni i na ko stran da će balotat, da li za Talijane, ali za naše muže.

Katarina: A ča si jim odgovorila?
Zvana: Borme sam jim odgovorila vridno i pošteno, da će moj muž i svi od našega sela poč balotat za naše ljude i ne za krmjele ali šarenjake, zač smo jih dosti provali prvih let i sada vidimo, ki nas ljubi i ki nas mrzi; mi nećemo ljude, ki pod drugoga kralja biže i bi steli i nas za šarenjake zapisat.

Katarina: Pravo si učinila, ali i meni se čera tako dogodilo; počeli me števo va jedne butege pitat, da ča govore na našen polje za balotacijone, i da ngovaran ljude i svoga muža, da gredu svi za Talijane balotat, da će vero bit šćiman čovjek, zač da ki s gospodom nedržli, ni šćiman za nič: da pull gospode se piše fine butilje, i da krmjelj sve, ki s njima drže, lepo trataju, šijor Matko, šijor Frančekso, šijor Vincenco, šijor Župepe, šijor Jovani itd. sve sauni šijori v benevrekah.

Zvana: Ča si pak ti na to rekla?
Katarina: A pomozimi sam jim rekla prez straha, da dobro znam, ča se je onim mužem, ke su oni šijor ali, dogodilo; danas jih nemare ni kmeti ni gospoda, nevore tako bi se i mojemu mužu dogodilo. On ča da stoji va one vere, za koju je počel držat; neću da bude kako baba, ač peržbio nebi smel drugo braćeše nosit, zač i mi žene nešto zapovidamo, tr znaš kako je stara poslovica, da muž držt jedan kantun od kuće, a mi žene tri kantune.

Zvana: A bravo! znaš ča su naše još rekli, da ku neće za Talijane doč balotat, da neka ostane doma, da će mu žurnadu platit, a ja sam jim rekla, da oni, ki ostane doma, je kako i oni, ki gre za krmjele balotat; ga držim kako i onega ki vreću držt i on ki va nju siplje, i da ni potreba, da se toliko dešćurbuju za poljanske muže, zač se neće nijedan predat ni doma ostat na dan balotacijoni.

Katarina: Ala tako mi zdravlja si jim lipo odgovorila. Kamo gredu oni ribu lovit, ja se ufam, da nete ni va Pazine sve poloviti.

Zvana: E znamo, znamo ča su naše gospoda. Su nas lipo natfurali, su nam činili poč ča škole i soldate, a naši muži se trudiju i mućiju, da bi to moglo nazad prit. Tauto prvo se je prodato sve, ča se je ponesto va Pazin i se lipih šoldi tokalo, a sadu nič. Znamo nam gospoda sadu to i ono obćivaju, nu mi jim nič ne vernjemo.

Katarina: Kako sam čula, prem se je nekoliko naših ljudi posarenjaćilo ntre va Pazine. nete ni oni svi poč na vrgon gospode, a borme neće ni oni svomu rodu sramotu učinit, tr jih je veći del iz Polja i okolice, kako Ućići, Gržetići, Pilati, Defari, Jedrejčić, Ferončić, Ludavci, Nećati, Mitčić, Stokovići, Mogoravci, Perčići, Gah. Ijedići, Dnrdići i puno drugih još, ki bi morali svi balotat za ljude svojega jezika i svoje krvi, a ne prodat lipo ime za ugodić gospodi krmjelom i šarenjakom, a naše Poljane, odkud su i oni potekli, izdat.

Zvana: Meni je sadn poč na desmo, ču te draga moja sestrice lipo pozdravit i bušnut; nemoj pozabiti, ča smo se danas pogovarale.

Katarina: Neboj se nič, ču valje povedat svomu mužu kad dojdem doma i svakemu, kega budem odsad sritila.
Zvana: S Bogom sestrice, vero ču i ja!
Katarina: Bog buđi s tobom, draga moja prijateljice!

Franina i Jurina

Fr. Ča biš rekla na to, da gre duhtar Oblica va Peštu?
Jur. Niš, to "u j' lahko sada, kad se j' navadil ungarežki.

Fr. Ma da ne gre prazan.
Jur. Ča te ga kašl najist?
Fr. Nekumeditij! da će napunit svoje nekadašnje bisagi semenom od oblice i da će mu kumpar dat moštru od kristala.
Jur. Ha, sveti Jura neka mu bude na pomoć!
Fr. Joh neće ga zapustit ne, zač su stari znanci.

Fr. Si čel kakovu pljusku je dobil naš "Perk" u porečkoj babi?
Jur. Ma će se vero "slogat" u puljskom "Oslidnu".

Fr. Uđrit će po plovani i po podeštatu.
Jur. Kada nemore po onemu, ki mu je dal faćol.

Fr. Dokle, ako Bog da?
Jur. Vero su me postali poreška gospoda po jeno malo raki va Labince.

Fr. Ča imaju tamo Čozote?
Jur. Bravo i kakove!
Fr. Love na ućien, ni na mrežu?
Jur. Na mrežu brate na mrežu, ku ni mogal par vol i valj potegnut.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajnik primio je nadalje: Ante Volarić iz Rieke šilje for. 13.20, skupljenih u čestitoj hrvatskoj obitelji na Rieci za veselim stolom.

— Josip Grašić, župnik u Bernu kod Pazina, doposlao for. 18.70, koje darovaše: Ludavac Vinko, posjednik u Bernu for. 1. Belac Antun for. 6. Suran Josip for. 1.50. Sapraka Fran 50 nč. Vesela družba f. 6. Pastorić Ivan 50 nč. Baćne Antun sabrao na dun sv. Marka f. 4.17, koje darovaše: Rušac Šimun for. 1. Jovič Šimun 50 nč. Bač Valentin for. 30 nč. Rušac Stjepan 50 nč. Bencić Ivan 50 nč. Cvitan Pero 45 nč. Neimenovani 92 nč. Dedac Grašić 3 nč. — Ivan Karabatić uplatio f. 10 kamo osmi obrok. — Na majevicu sabrano u gostionu Josipu Sepiću na predlog Vinka Grgurine for 8, koje darovaše: Vinko Grgurina, Dinko Spinčić, Ludovik Jehušić, Ljudevit Dukić, Josip Sepić, Karlevaris. N. N., N. N., I. M. — Vice Mavrić iz Drage Mošćenićke skupio u veselom društvu fr. 2. Dr. Dinko Vitezki doposlao for. 12 predati mu po N. N. iz Kraljevice u ime milodara po forintu na mjesec od 1. julija 1894. do 30. junija 1894. — Slovensko planinsko društvo u Ljubljani doposlalo je for. 50.20 kano polovicu čistoga dohodka od dne 13. t. n. priradjenoga koncerta povodom izleta "primorskoga planinskoga društva". U ovaj svoti sadržan je također dar g. Sterka od for. 6. — Ante Volarić iz Rieke doposlao fr. 11.71. skupljenih na Trojicu na Grobniku u kući g. Josipa Bačića.

Nasemu uredništvo dopisao: Veleč. g. Ivan Cotelj, kor. vikar u Poreču, godišnji prinos od 2 for. — Gosp. Ante Skabić Pušćkalinov iz Krnice for. 1. kro članarim za g. 1894. — Ivan Mogorović, župan u Grdovacu, darovao preko veleč. g. Pravdoslava Filipčića for. 1.50.

Frekonizirani biskupi. U konzistoriju od dne 18. t. mj. prekonizirao je sv. oca Lav XIII. naslovoga biskupa pr. svjetlog gosp. dra. Mardolčića za Dubrovnik, pred. kanonika Andriju Sterka za Kerk i naslovoga biskupa Uccollinina za apostolskoga delegata biskuplje u Kotoru.

Iz Suska pišu nam 10. t. mj. Zabave radi dovezao so jučer ovamo odlični hrvatski rodoljub iz Broda na Savi g. dr. Brjo, ča gospodjum suprugom i sestrom naj, kćerke odielnoga svjetotnika Vi. Mažuranića, a unuke slavnoga pjesnika bana. Pošto obadjeće mjesto, uputilo so k nješto

udaljenoj sgradi svetionika, u kojoj je smještena i brzajovna postaja. Na svjetioniku dva su čuvara. Jedan je Talijan iz Pirana, proti kojemu neima grigovora ni kao svjetioničaru ni kao brzajavljašu, jer vrši točno službu bar dvadeset godina, postavil čuvaroru prvoga reda. Drugi je Lošinjanin imenom Busanić — pardon Busanich, služil neznam kako od malo godina, to je stopro čuvar IV. reda i ako osidilo. Jar je Talijanah, mihi, da mu je sve prosto, a o njemu bijaše već govora u broju 37. "N. Sl." od 1893.

Skoro svi putaići stranoi, koji neprekidno dolaze iz Lošinja ovamo, obadju svjetionik, kamo se, kako rekoh, uputi i g. dr. Brlić sa pratnjom. Na svjetioniku bijahu primljeni veoma uljudno a i gostoljubno od Talijana čuvara-brzajavilja Prodanzana, dočim im je drugi čuvar talijanaš Busanich poručio po ženi, da spava. Pošto se ju g. dr. Brlić zadržao nješto u brzajovnom uredu, zamoć Talijana gosp. Prodanzana, da bi mu, ako je dopušteno, izvolio pokazati svjetiljku na tornju. Gosp. Prodanzan rado povedo gospodu k tornju, ali na stubah postavi se čuvar Busanich pred dra. Brlića i neprijetljivo načinom reče mu: "nazad, ovo je moja kuća, ovde ja zapovidaćam" i mnoštvo sličnih prostota, koje nije moguće vjerovati, ali koje je ipak izrekao. Hlino je da spava, toga g. Brlić nije mogao učiniti, premdn bijaše dosta. kad je zapitao gosp. Prodanzana, a ovaj nekak mihi, ima li so prijavitelj Busanichu i onda, kad je ovaj odućtan od Suska po pet šest dana zasebio. Pa i kad bi se bilo njega zapitalo za obadji toranj, on Hrvatu dru. Brliću nebi bio dozvolio, kako nije bito dozvoliti ni Hrvatu g. Markovini dne 11. oktobra 1893., koji je baš Busanichu bio za to umolio. Istodobno s g. Markovinom bio se našao na brzajovnoj postaji talijanaš Vidulich iz Lošinja, koga je Busanich i i nepitan pozvao, da će mu pokazati svjetiljku i toranj, da tim oćitije pokaže svoju mržnju proti Hrvatu Markovini.

Morato znati, da je svjetilničaru B. kroz samu ovu godinu da 70 puta vodio stranoe na toranj, a nješto manjo svjetilničar-brzajavljaš je Prodanzan. Ipak nijedan stranac nije bio oćerzan, jer nije so znalo jeli koji od njih Hrvat, dočim je Busanichu bio poznat dolazak dra. Brlića, jer je brzajovna najavljen.

Gosp. dr. Brlić kao pamotan čovjek probao je dakako preizom proko neotsonosti glasovitog Busanichu; ali Vas, gospodino uredništvo, zato prozimo, da zapitate, ne lućko poglavarstvo u Lošinj, nego c. kr. pom vladu u Trstu: amjio li jedan najnižil službenik tako neuljudno i oćito strančariti i praviti takove izkaze odličnim osobam samo zato, jer su Hrvati? Na Susku, gdje su strančaku strasti uzpirano do skrajnosti, držati alično uzorniciteljo niti je pamotno niti pravedno, pa mi ovim tražimo od pravicitosti via, pomorske vlade, da nas rieši ovakova napastnika.

Iz podgranskoga sudbenoga kotara pišu nam 22. t. mj.: Nuša gospodarska zadržuga sa sjelom u Materiji imala je ovih dana godišnju skupšćinu, koja bijaše dobro posjedena i na kojoj doznasmo od sl. odbora za njezino marljivo i poštrovno djevolvanje. Na koncu skupšćine stavio je narodni zastupnik g. Slavoj Jenko predlog, da se ustrojji za naš kotar posujmnicia i huamnicia sa sjelom u Podgradu. On je jučer izradio pravila, koja bijahu izručena posebnom odboru i koja će se podčistrieti na potvrdu trgovaćko-pomorskome sudu u Trstu. Tako čemo doći i mi do novčanog zavoda, koji je vrlo potrebit našem siromašnom seljaku, i koji će istomu otbi bez dvojbe mnogu utzu pošto ga bude oslobodio od krvopijca i sisavaca. Na tomu imademo se zahvaliti već sada našom dienom zastupniku g. Jenku.

Imademo nam javiti i drugu rastanu viest, da čemo nušne dobiti nakon 15 godina kapelana u Podgradu i to u osobi obćubljonoga g. Stembergera, župe-upravitelja na susjednih Munal. Dobro nam došao čestiti svećenice i rodoljube! Sada se pomislija i u tom, da sagrađimo u Podgradu novu crkvu, za koju nam je darovala jedina plemenita gospodja badava gradilišće ili zemljišće. Bog platio njoj i onim, koji se za to zauzimaju!

Iz Sv. Petra u Šumil (obćina Tinjan) pišu nam 22. t. mj. Kano iz vedra neba grom, iznenadila nas je neočekivana viest, da će biti ovdje ustrojen novi poštarški ured. Nedokucivo biti će svakomu, što se mi taj viesti nimalo neveselimo, nu tko pozna naše odnošaje i naše ljude, reći će

